

LAUDATIO
HONORIS CAUSA. JOSEF HAVEL
Girona, 26 d'octubre 2012
Església de La Mercè

Laudatio de **Josef Havel**, en la solemne sessió acadèmica de la seva investidura com a **doctor honoris causa de la Universitat de Girona**, presentada per Victòria Salvadó, padrina del nou doctor. Girona, Auditori del Centre Cultural La Mercè, 26 d'octubre del 2012

Rectora Magnifica,
President del Consell Social de la UdG,
Excel·lentíssimes autoritats,
Membres de la comunitat universitària,
Senyores i senyors,

És un gran honor per mi fer, de manera conjunta amb el professor Juan Manuel Sánchez, l'elogi del professor Josef Havel, de la Masaryk University de Brno (República Txeca), a qui el Consell de Govern de la Universitat de Girona ha concedit el doctorat *honoris causa*. Aquesta concessió promoguda pel Departament de Química s'ha fet tot prenent en consideració els criteris que estableix la normativa de la nostra universitat i, molt especialment, els que es refereixen a les seves aportacions científiques, la vinculació a la institució universitària i a la UdG, així com el seu servei a la societat a través de la transferència del coneixement i de la formació en l'àmbit de la Química i de la Química Analítica. En aquest acte, hem volgut escenificar, amb el padrinatge conjunt de dos professors de la UdG, que la recerca col·laborativa i el treball en grup són elements essencials de la recerca en Química, com també ho és el mestratge de persones com Josef Havel, innovadores, curioses, entusiastes, amb una sòlida formació en ciències experimentals i amb un interès innat pel desenvolupament en altres àmbits científics i humanístics.

Josef Havel va néixer a Brno (Moravia) l'any 1940, durant l'ocupació alemanya. Va completar els seus estudis universitaris l'any 1962, amb la presentació de la tesis doctoral en Química Analítica, l'any 1967. La seva estada postdoctoral de dos anys al Royal Institute of Technology d'Estocolm (KTH) va representar un canvi molt important a nivell personal i professional atès que allí va conèixer el professor Gunnar Sillén, un dels seus referents i també referent internacional dels estudis d'equilibris en dissolució. Al KTH, també va coincidir amb investigadors de Barcelona, com el professor Manuel Aguilar; italians, com el professor Diego Ferri; i d'Egipte, com el professor Muhammed: tots ells van crear escola i van esdevenir referents internacionals en l'àmbit de la Química Inorgànica i de la Química Analítica.

Aquestes professors van propiciar estades dels seus doctorands en aquesta institució. En el meu cas, vaig tenir el privilegi de realitzar-hi dues estades postdoctorals.

L'admiració de Havel pel professor Sillén va propiciar que bategés el seu segon fill amb el nom de Gunnar. Quan va retornar a Brno, després d'haver perdut l'esposa en un desafortunat accident, va haver de fer-se càrrec dels seus dos fills petits. Alhora, va veure estroncades les seves perspectives en l'àmbit professional, atès que durant quinze anys se li va impedir sortir del país per causes polítiques. Aquestes circumstàncies adverses no li van impedir continuar investigant malgrat que els articles que va publicar en aquest període estaven escrits en txec i no varen tenir ressò internacional. A finals dels anys 80, va fer una estada a la Universitat Autònoma de Barcelona amb el Dr. Manuel Valiente, el meu director de tesi, i va participar com a professor en un curs de Cromatografia Líquida que vam organitzar a l'Estudi General de Girona, punt de partida d'una col·laboració que s'ha anat incrementant i consolidant al llarg dels anys, amb programes de mobilitat d'estudiants i professors, realització de diferents estudis i projectes de recerca i publicació d'articles conjunts en revistes especialitzades de reconegut prestigi. La Dra. Enriqueta Anticó, el Dr. Juanma Sánchez i la Dra Carolina Ríos van realitzar estades predoctorals a Brno, i hi van coincidir amb estudiants de doctorat d'altres universitats espanyoles, com la Universitat de La Laguna, i d'altres països, com Mèxic, Xile i Argentina, que també han donat suport a la proposta de concessió del doctorat honoris causa al professor Havel. Tots els que hem realitzat estades o hem col·laborat amb Josef Havel apreciem el seu entusiasme, el seu rigor i la seva dedicació a la química analítica, on ha destacat per compaginar les àrees més teòriques – com els estudis d'equilibris en dissolució – amb àrees més aplicades – entre les quals cal destacar la de les tècniques de separació, camp on ha estat pioner en el desenvolupament de l'electroforesi capil·lar. És en aquest sentit que va fer una estada amb el professor Haddad a la Universitat de Tasmània. També destaquen els seus treballs en l'espectrometria de masses, en les seves diferents modalitats, i en l'ús de les tècniques quimiomètriques i, en particular, les Xarxes Neuronals Artificials (ANN) com a eines útils per obtenir informació, resoldre problemes i optimitzar processos en camps tant diversos com la medicina, el medi ambient, la seguretat alimentària i la indústria.

Vull esmentar també d'altres contribucions del professor Havel, com són l'aplicació d'aquestes tècniques instrumentals –l'electroforesi capil·lar, l'espectrometria de masses– als estudis d'especiació química; així com les tècniques quimiomètriques, a la determinació de constants d'equilibri i al modelatge de sistemes complexos. Cal recordar que, com va dir el físic Willian Bragg, “és tan important en la ciència obtenir bons resultats com descobrir noves formes de pensar-hi”. Actualment, considerem com a innovació l'aplicació dels coneixements i les tècniques consolidades en un camp del saber a d'altres camps on no han estat aplicades.

Des de fa uns anys, el professor Havel està treballant, amb la col·laboració del departament de Física de la seva universitat, en la síntesi i caracterització de nanomaterials per a usos industrials i en medicina. No cal recordar que la nanociència és, avui dia, un dels camps punters de desenvolupament científic i tecnològic.

Un altre aspecte destacable del professor Havel és el seu entusiasme quan parla de la família, dels seus néts i de la seva terra. Tots els professors i estudiants que hem visitat Brno, sigui per una estada o per assistir a un congrés, hem tingut en el professor Havel

un guia excepcional que ens ha acompanyat a visitar castells i coves, tot explicant-nos històries i anècdotes diverses i interessants sobre Moràvia, la seva geografia i la seva història. Tots nosaltres, incloent-hi el Premi Nobel Jean Marie Lehn, hem tingut el privilegi de visitar amb ell la zona càrstica al nord de Brno i la Cova Macocha, i que ens expliqués les seves experiències esportives com a espeleòleg. Sempre he pensat que la seva afició per l'espeologia no era una casualitat i que estava associada al seu perfil de bon científic, ja que cal ser molt curiós i tenir esperit aventurer per baixar a una cova fosca, humida i freda per descobrir-ne els secrets i dibuixar-ne la topografia. La curiositat innata per conèixer, per comprendre el significat i el perquè de les coses, l'ha portat a col·laborar en projectes de recerca transdisciplinars i complexos i a fer front a diferents reptes a nivell científic. Josef Havel és d'aquelles persones que no saben dir que no, i que transmeten el seu entusiasme a les persones que els envolten, sempre a punt per aprofundir en el coneixement, per començar nous projectes, per organitzar seminaris i cursos de formació i per atendre els seus estudiants. També he de destacar la seva faceta docent amb tota una vida dedicada a la universitat on ha impartit classes durant 46 anys.

I vull finalitzar amb una anècdota que mostra el seu aspecte més innovador. En un congrés, ens va explicar la seva participació en el projecte de seqüenciació del Genoma Humà i va finalitzar la seva presentació amb una interpretació al piano de les seqüències descobertes. Podríem dir que el professor Havel sent passió per la ciència...*passion for knowledge*...passió pel coneixement...i vull agrair-li el seu mestratge.

Děkujeme za své znalosti